

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-uteza 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt' roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Modlitba.

Anička malá ručičky sklada
 A prosí Boha: By neskonala
 Láska Jeho otecka, mamičku,
 Udržovala jej v každú chvíľočku
 Pri dobrom zdraví, v stálej radosti,
 Blažených večne bez smútku, žalosti.

Hnieždenie sa panslávov.

S času na čas ozvú sa naši páni bratia z Turčianskeho Svätého Martina; s času na čas dajú o sebe vedieť, že sú ešte na svete; s času na čas vypustia do sveta veľkým hlasom písané nejaké memorandum a zatým zamknú zase na roky a roky. Na takéto výbuchy sme už privykli a tak nás ani neprekvapia, vieme vopred o čom bude reč v memorandume, alebo proteste a tak ho chladnokrevne prečítame a potom odložíme na stranu.

Takýto výbuch vybuchil aj teraz, s tým rozdielom avšak, že tentoraz nevyšiel protest v Martine, lež v Budapešti, v srdci našej milej vlasti.

Jako sme už v minulom čísle medzi politickými správami udali, traja slovenskí advokáti, prívrženci turčianskeho sväto-martinského panslavského smeru, jeden Srb a jeden Rumuň sišli sa v Budapešti k porade a na tejto ustálili sa, že vydajú v mene Slovákov, Srbov a Rumunov protest proti národnostnej politike uhorskej vlády. — Tento protest bol aj 14-ho januára uverejnený. No nezastihla uverejnením tohoto protestu vlast naša žiadna pohroma, ani slnce nezostalo stáť, ale ani nebesia sa nevyjasnily. Zostalo všetko pri starom.

V proteste protestujú menovaní páni predovšetkým proti tomu, že uhorské národnosti nemajú ani len jedného vyslanca na sneme; o tých, ktorí zastupujú národnosťami obydlené vidieky tvrdia, že sú to všetko renegáti, to jest takí ľudia, ktorí sa od svojho rodu odhadzujú.

Nuž zastavme že sa chvíľku pri tomto bode. Naša ústava, jako to všetci veľmi dobre vieme, nerobí medzi národnosťami, Uhorsko obývajúcimi žiadneho rozdielu. Maďar musí práve tak daň platiť, jako ju platí Slovák, alebo Rumuň; Maďar musí byť práve tak vojakom, jako aj Slovák alebo Srb; Maďara práve tak trescú súdy, jako Slováka; práve tak eksekvuju pre daň Maďara jako aj Slováka. Ale nielen úplne rovné farchy snášame všetci, lež máme aj úplne rovné politické práva. Najkrajším politickým právom našim je, že si môžeme voliť, na snem vyslanca. Vyslancov avšak nevolíme čo Slováci, Rumuni, Srbi, lež jedine čo Uhria. V zákone o voľbách nikde nestojí, že na snem pošlú bratia Maďari toľko, Slováci toľko, a Srbi a Rumuni toľko a toľko vyslancov, lež v tom zákone iba to stojí, že vlasť naša podelená je na 401 volebných okresov a jeden každý volebný okres vyšle na snem jedného ablegáta. Ponevác v zákone neni reči o maďarských, nemeckých, slovenských atď. ablegátoch, samo sebou sa rozumie, že zákon hovorí iba o uhorských ablegátoch. Všetci ablegáti na sneme sú uhorski ablegáti, ktorí tam nezastupujú

jednotlivé národnosti, lež len celistvý národ uhorský. A keď takto berieme veci, nuž v proteste užívaný výraz, že 10 millionov Nemaďarov nemajú teraz na sneme ani len jediného jedného vyslanca, je puhé zavádzanie čitateľov. Celý Horný vidiek vyvolil si svojich vyslancov, lenže ich obyvatelia Horného Uhorska nevolili čo Slováci, lež čo Uhria, a tak nimi vyvolení vyslanci sú v prvom rade Uhria.

Že od vyslancov jednotlivých okresov zvykli voličia žiadať, aby v prospech okresu vykonali všetko možné, je prirodzená vec. A pevne sme presvedčení o tom, že to vyslanci aj robia, nakoľko sú to v stave. Turčiansko-sväto-martinskí panslávci žiadajú od horno-vidieckych ablegátov, aby títo na sneme pracovali proti celistvosti štátu uhorského, aby tam zato robili, žeby sa Uhorsko podelilo na viac okresov, žeby každý takýto okres mal svoju vlastnú úradnú reč svojich vlastných úradníkov atď. A keď horno-vidiecki ablegáti o týchto nevlasteneckých požiadavkách nechcú ani počuť, nuž sú už hneď renegáti. Málokto sa kedy úprimnejšie zaujal za Horniaky, než to spravil viackrát vyslanec Valér Smialovszky. Tento ľudomil živými farbami nastienil smutný stav horno-uhorských gazdov a priemyselníkov v svojej veľkolepej reči povedanej 13-ho januára r. 1890-ho. Toho samého roku povedal ešte viac reči v prospech priemyselníkov. Všetky tieto reči vzbudily veľkú pozornosť, lebo otvorily oči nejednomu. Valér Smialovszky je ale napriek tejto opravdu úctyhodnej zaujatosti za Horniaky v očiach turčiansko-sväto-martinských panslávov renegátom, odpadlikom, lebo na sneme nežiadal osobitné Okolie pre Slovákov, lež bojoval iba za ich hmotný a duševný rozvoj čo Uhrov.

Horno-vidiecki vyslanci zastupujú na sneme Slovákov, ktorí sú v prvom rade Uhria, nimi boli a nimi chcú aj zostať a tak tedy činnosť týchto mužov musí v prvom rade ta smerovať, aby záujmy nimi zastupovaných okresov boli do súhlasu privedené s požiadavkami celistvosti našej milej vlasti. Zato sú horno-vidiecki vyslanci nie renegátmi, že na sneme majú pred očima v prvom rade požiadavky a záujmy celistvého Uhorska, a len potom záujmy jednotlivých okresov, nakoľko sa tiež neprotivia záujmom celej vlasti.

Ostatne škoda o tomto toľko slov šíriť. Horno-vidieckych vyslancov za renegátov vyhlásila iba tá hrstka panslávov, ktorí v lude nemajú prívržencov, obrovská väčšina Slovákov je s účinkovaním ich úplne spokojná, čo dokázala tým, že si ich pri voľbách opätovne zvoluje za svojich zastupiteľov. Keby panslávci mali v lude

nejakých prívržencov, tak by si ľud ich volil na snem.

Druhé proti čomu protestujú v otáznom proteste je zákon o sriadení názvov obcí. Aby proti tomuto návrhu tým ľahšie mohli búriť, v proteste menujú návrh tento návrhom o maďarisácii mien. Svojho času boli sme o tomto návrhu obšírnejšie písali a dokázali sme užitočnosť jeho. Odhladnuc od toho, čo sme povedali o tomto návrhu 50. čísle minulého ročníka, tu pripomenúť musíme len jednu vec. Proti zákonu o sriadení pomenovania miest boli zprvu aj vojenské kruhy, lebo tieto majú dopodrobna vypracované mappy, na ktorých sú zväčša nemecké mená miest a obcí. Neraz sa stalo, že sa officieri nevedeli dorozumieť s ľudom, lebo ľud neznal nemecké meno obce alebo miesta, lež len úradné maďarské. Aby sa takýmto zmätkom vyhlo, nahliadly aj vojenské kruhy potrebu toho, aby sa už raz konečne ustálily pomenovania jednotlivých obcí a miest a aby tiež boli všade takýmto úradným názvom pomenované. V návrhu nikde nenie reči o maďarisovaní mien, lež len o sriadení názvov. A keď jedna alebo druhá obec aj dostane nové maďarské meno, jej všeobecne užívaný názov bude sa smieť upotrebovať aj len ešte v školských knihách, taktiež aj pri cirkvách.

Keď vezmeme do ohľadu ten veľký praktický ošoh, ktorý vyplýva so sriadenia pomenovaní jednotlivých obcí, tak proti tomuto návrhu nemáme základnej príčiny protestovať.

Toto sú dva hlavné body protestu. Čo sa okrem tohoto tam nachádza, to je všetko len prekrucovanie jasnej pravdy.

Prv ale než by sme tieto svoje poznámky na protest dokončili, chceme ešte v krátkosti svojim ct. čitateľom rozpovedať, prečo vlastne bol tento protest teraz uverejnený.

Keď začneme pátrať po príčine, prečo bol teraz vlastne tento protest uverejnený, nuž nám mimovoľne padnú do očí rakúske pomery. Tam sú teraz národnosti tak rozcapatené, že Rakúsko všetkým iným možno nazvať, len nie celistvou jednotnou krajinou. Rakúske národnosti vidiac rozcapatenosť svojej domoviny a ustálené pomery v Uhorsku, v srdciach ich vznikla závišť, že sa Uhorsko tak vzmáha, že v ňom prebývajúce národnosti tak svorne spolu nazývajú v láske braterskej. Ďalej aj to videly rakúske národy, že záväzie moci čím ďalej tým viac prenáša sa z Viedne do Budapešti, že stredom monarchie nenie viac stará Viedeň, lež mladá Budapešť. Toto nedalo rakúskym národom spať a aby jednotu Uhorska aspoň na oko, aspoň na vonok narušily, nahuckaly v našej vlasti prebývajúce národnosti, aby protestovaly proti terajšej vláde, že ich utláča a aby tento protest uverejnily aj v cudzo-

zemských časopisoch. Týmto to chceli dosiahnuť, že Europe dokázu, že nielen v Rakúsku sú rozcapatené pomery, ale aj v Uhorsku.

A tomuto povzbúdzaniu Rakúšanov sadlo na lep niekoľko národnostných agitátorov a zadali protest. Týmto protestom ale Europe oči nezalespia, lebo jedenkaždý politik dobre vie, že v Uhorsku sú národnosti najmenej potláčané. Celkom inakšie vyzerá vec na príklad v Nemecku, kde Poliakov natoľko potláčali, že nesmeli mať ani len nemovitý majetok.

Rozumný slovenský ľud nedá sa zavádzať kadejakými národnostnými protestami, lež zotrvá aj naďalej v úprimnej láske proti svojej vlasti. Toto tak bolo a aj naďalej len tak bude, čo národnostní agitátori trebárs každý deň vydajú nejaký protest.

Slovo k rodákom.

Od kedy je svet svetom, odtedy bojuje svetlo proti tme a tma proti svetlu. Rozumní ľudia sú bojovníci svetla; zaostali ale zpuční a nadutí sú prívrženci tmy. Skromnosť je známkou rozumného človeka, zpučnosť a nadutosť je pozostatok zvieractva u človeka. Tomuto nás učí nielen rozumovanie ale aj skúsenosť. — Boj tento bojovaný byť musí, aby prijsť mohlo a aj prišlo kráľovstvo nebeské: pokoj večný na zem. Boj tento je všeobecný a má nescíselné čiastky. Jedna čiastka jeho je boj napredovania, boj liberalismu oproti zpiatočníctvu, reakcii. V tomto poslednom zápase aj my s oným novým prúdom tmy, ktorý by sa chcel pod falošne a neprávne upotrebovaným názvom: ľudovej strany u nás udomáčniť. — Boj tento zďal by sa byť nezakladným, lebo veď ľudovej strany v pravde ani niet, a keď by bola nuž *opravdove ľudová* strana by len úctu a podporu zasluhovala.

My sme toho presvedčenia, že ľudovej strany v takom smysle, ako to «Kresťan» hlása, niet; že tých pár nadutých dobrodruhov, ktorí bez studu a hanby za politickú ľudovú stranu sa vydávajú, sú len politickí šalbiari, ktorí ani vlastných zásad ani prívržencov nemajú. Tento náš pochop o nich úplne zodpovedá pravde a skutočnosti, a my predsa, na miesto toho, aby sme ich zaznávali, ich si ani nevšimli, prinútení sme proti nim a to rázne a neunavene bojovať. Zdá sa to byť nejasným, ba «Kresťan» obľubuje si nás preto aj vysmievať: «načo sa vraj pachoríte oproti ľudovej strane a bojíte sa jej, keď ona ani vraj nejestvuje?» Aj to si vysvetlíme:

Keď takej ľudovej strany, akú si dobre známi agitátori ľudárski vymysleli, posiaľ nenie, a dá Pán Boh ani nebude, predsa odtajf sa

nedá, že sám na seba zanechaný, nesvedomcom za korisť vrhnutý ľud ľahko sa mohol dať svábiť, zviest a sfanatisovať. Veď dobre vieme všetci, že mátohy nejestvujú, a predsa tak mnohí ešte veria na ne, a strach i bázeň pred nimi mnohé nešťastia zapríčiňuje. — Veď náčha sama v sebe nenie chorobou, ale zanedbaná mnohé nebezpečné nemoce za následok mať môže. Preto bojuje zdravý rozum proti mátohám bárs nejestvujúcim; preto liečime i samo v sebe nie nebezpečnú náčhu.

Takéto nebezpečné mátohy, takáto politická náčha sú ľudári, a my povinnovateľi sme brániť seba i vlasť oproti nim, bo kto vie, čo by nasledovať mohlo, keby sme tejto hranice a unavenia neznajúcej rote slobodnú ruku ponechali. Cieľ týchto ľudí je zisk, osobný zisk, no a kto sa za týmto ženie, ten nevyberá v prostriedkoch. A to vidíme aj u ľudárov. Pozrime len na niektoré: prví zakladatelia, v ichž prefikanej hlave táto myšlienka skrsla, boli a sú Maďari: Lepsényi a Molnár. Napriek tomu tamten hneď od začiatku začal vydávať s Gerhardtom Németh «Kresťana» v slovenskej reči bez toho, žeby čo len jeden z nich i len jedno-jediné slovenské slovo vedel. Chcel vari za urovnoprávnenie slovenského jazyka bojovať? Horel snáď láskou za slovenčinu a Slovákov? Horká jeho bieda. Mäďový motúzok chcel ľudu slovenskému popod nos pretiahnuť a za prívržencov si chcel získať nespokojencov slovenských: sväto-martinských národovcov. Vôbec kde len akú-takú nespokojnosť zbadal, vrhnul sa na ňu, zväčšoval, rozširoval ju a s prekrúcaním očí horekoval nad ňou, sľubujúc odstránenie každej farchy a tiesne, jestli sa nespokojenci k nemu a k jeho strane pripoja. Čo to malo za následky po dnes, známo nám je: Pokojný, zdravoumný, rozvažitý ľud náš začal sa klátiť, tu i tam dal sa ošialiť, začal veriť novým prorokom, donášal obete a zabrádnuť do blata a bahna. Ľud sa namáhal, trel biedu, svoje mozolné groše dal za otravu v «Kresťan»-ovi podávanú, a Lepsényi paláce si staval. On mal z ľudárstva osoh, ľud len škodu.

Ľud náš slovenský bol a je opravdove vlastenecký a pritom vytrvale slobodomyslný. Dôkazom toho je i to, že od prvopočiatku parlamentarizmu takmer v úplnom svojom celku pripojil sa k Deákovskej a ku z tejto pochodiacej liberálnej strane. Zmýšľanie a city ľudu nášho v tomto ohľade natoľko známe boly, že sa opozície ani len nepokúsily hľadať jeho priazeň. Aj v novšom čase, keď Ugron a Kossuth propagandu medzi ľuďom robili, v stolicích Slováckmi obývaných ani jeden sa neukázal. Dobře vedeli, že Slováci sú nezvratní liberáli. Len jezuitská hlava Mikulaša Lepsényiho našla jedon bod, v

ktorom sa úlisným a pokrytým spôsobom k srdcu Slováce vlízať mohla.

Páter tento s jeho čatou zamiešal do politiky: vieru, náboženstvo, svätý kríž a sviatosti, a bol by mnoho šarapaty narobil, keby bol mal pravdu, alebo keby jeho klam dosť včas nebol na javo vyšiel. Dnes ho už poznáme, a dnes už zapadla jeho sláva. Nie je už prorokom, vysvoboditeľom, ale na plných vreciach vykšeftovaných grošov sediaci priekupník, ktorý keď so svedomím zle kupčil, dal sa na kupčenie s tovarom. Dnes už Jožko Prísny je prvým rytierom. Múdra je to hlava, dokázal to v «Kresťan»-ovi. Netreba vraj nič iné, ako vyvoliť ľudárov za rychtárov, prísažných, hájnikov, bachtárov, obecných i stoličných výborníkov; ľudárov za slúžnych, viceispánov, ablegátov, vôbec všade a za všetko vtisnúť samých ľudárov a hneď bude dobre. Veru len to by bolo treba, pane Jožko Prísny, ale prísne, lež kdeže pre milosť Božiu naberieť tých ľudárov? Veď keby ste to chceli a mohli previesť, na každého ľudára by aspoň sto všeliakých úradov padlo, no a to predsa ani ľudári neodolajú, bárs oni o mnoho viac na seba podoberajú (pravda len papulou), než baran na rohy.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

V ministerstve orby pracuju teraz na veľmi významnom návrhu zákona. Dľa tohto návrhu štát prevzme do svojej správy *všetky obecné hory*. Že jak prepotrebné je prevzatie obecných hôr do štátnej správy, to vidíme každodenne, keď sa obzrieme, jako spravujú jednotlivé obce svoje lesy; smutný príklad zlého spravovania obecných lesov bolo možno vidieť aj posledne v mármarošskej stolici. Návrh postará sa zároveň aj o to, aby štátne spravovanie obecných hôr obciam nepadlo veľmi na ťarchu.

Ružomerský vyslanecký okres. Odumretím vyslanca Júliusa Mattyasovszkého upráznil sa mandát ružomerského okresu; liberálni voličia ponukli mandát ministerskému radcovi Jozefovi Angyalovi, rodákovi mesta Ružomberku. Oslovený poctenie aj prijal.

Dosiaľ nič neslýchať, žeby aj ľudová strana postavila kandidáta.

Rakúski ministri v Budapešti. Rakúsky ministerský predseda barón Gautsch prišiel spolu s ministrom financií a ministrom obchodu vo štvrtok do Budapešti. Rakúski ministri preto prišli do Budapešti, aby tu vyjednávali s našou vládou v otázke kvóty a v otázke vyrovnania. Rakúska ríšska rada bude koncom februára alebo začiatkom marca svolaná, do tých čias chce ra-

kúska vláda do čista priviesť otázku kvóty a na koľko možno aj celé vyrovnanie.

Prvý odsek, cyklus snemu. Dľa dávno prijatých zvykov každý krajinský snem deli sa na toľko odsekov, cyklusov, na koľko rokov bol zvolený. Predtým bol snem na tri roky zvolený a tak pozostával z troch odsekov, cyklusov, teraz je volený na 5 rokov a tak pozostáva z päť cyklusov; odsekov. Prvý cyklus tohoto snemu bol kráľovským rukopisom v pondelok, to jest 17-ho januára zavrený a súčasne druhý cyklus 18-tym januárom otvorený.

Tento prvý odsek terajšieho snemu je veľmi významný. Jako vieme, snem začal zasedať v novembri roku 1896-ho, do snemu boli liberálni vyslanci v tak veľkom počte zvolení, jako dosiaľ ešte nikdy. Práve preto, že vládna strana obdržala tak neočakávané veľkú väčšinu, mnohí prorokovali, že táto veľká väčšina nebude dlho v svornosti a pokoji nažívať, že sa čo skôr rozpadne následkom vnútorných nesvárov. Toto proroctvo sa ani najmieni nespĺnilo. Liberálna strana jako bola jednotná a svorná pri počiatku terajšieho snemu, tak je jednotná aj teraz po 15 mesačnom trvaní jeho. Strana liberálna je preto jednotná, lebo jej členovia boli zvolení na základe princípov, zásad liberálnosti a nevedli ich vedľajšie ciele, keď sa domáhali mandátu. Tá strana, ktorej členovia bojujú za zásady, bola a bude aj vždy jednotnou; nesváry zvykli vypuknúť iba v takej strane, ktorej členovia nestoja na základe zásad, lež hľadajú na vedľajšie, často osobné ciele.

Ďalej aj to sa prorokovalo, že opozičné strany budú sa pomstiť na vláde za voľby, z ktorých tak stenčeným počtom vyšly. Ani toto proroctvo sa nespĺnilo. Najsilnejšia opozičná strana, to jest neodvislá strana, je sama v sebe nejednotnou, v lone jej rozhostila sa škaredá nesvornosť a tak ani nebola vstave nič veľkého poďuť a vykonať. Národná strana tá sa chovala nečinnne, a ľudová by bola chcela aj napádať, ba aj srútiť vládu, lenže ľudových vyslancov je tak málo, že sa ich nikto nezľakne.

Činnosť snemovú hatily v prvom cyklusi hlavne dve obštrukcie. Obe obštrukcie zaviedla neodvislá strana, asice prvú v lete proti trestnému poriadku pod tým heslom, že zákon tento ohrozuje slobodu tlače a druhú teraz v zime za samostatné colné územie. Keď ale videli, že národ nesúhlasí s obštrukciou, neodvisliaci pekne-krásne upustili od obštrukcie a tak Bánffyho vláda aj túto pliahu šťastlivo prestála. Úfame sa, že druhý cyklus snemu bude môcť vykazať bohatší výsledok, než terajší.

Krajinský rozpočet na bežiaci rok. Finančný odbor snemovne vyslancov je už hotový s pojednávaním krajinského rozpočtu na budúci rok a už aj zadal zprávu snemovni. V tejto zpráve odbor chváli to pokračovanie vlády, že pri ustálení krajinských príjmov vláda bola veľmi opatrná a o moc menej vzala do rozpočtu, než koľko bolo r. 1896-ho príjmov v skutočnosti. Ďalej aj to

schvaľuje odbor, že vláda pri reforme priamych direktých daní usiluje sa najprv všetky možné dáta si zapatriť, aby na základe týchto dobrých diel mohla podať, ktoré by z jednej strany ulavilo ťarehy občanov, z druhej strany by sa ale ani príjmy krajiny značne nezmenšili.

Snemovňa vyslancov začne rozpočet budúci týždeň pojednávať.

Z Rakúska. Pozornosť rakúskych politikov obrátená je teraz hlavne na to, čo sa robí na českom zemskom sneme. Tá úfnosť, že sa Nemci s Čechmi priateľsky dohodnú ohľadom sriadenia rečovej otázky, čím ďalej, tým lepšie mizne. Český miestodržiteľ gróf Coudenhove vyhlásil, jako zamýšľa vláda pokoj uviesť medzi Nemcami a Čechmi. Miestodržiteľ v svojej reči proklamoval úplnú rovnoprávnosť obúch národností v úradoch, vyhlásil nerozdeliteľnosť Česka v politickom ohľade, v otázke úradného jazyka ale ustanovil zásadu trojakých rečových okresov asice čisto nemecký, čisto český a miešaný jazykový okres. Vláda uznáva, že sa otázka jazyka má sriadiť cestou zákona, pokým sa to ale stane, otázka sa sriadi novým nariadením na základe úplnej rovnoprávnosti a trojakých jazykových okresov.

Nemci sú nenie ani s týmto spokojní, aekolvek zprvoti pristali na takéto zriadenie rečovej otázky.

V Prahe udávajú sa zase väčšie-menišie výtržnosti po uliciach, takže vojsko je skoro celý deň po uliciach rozložené.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 11-ho januára. Dnes bolo dokončené pojednávanie robotníckeho návrhu. Návrh tento bol základne a vecne pojednávaný a vláda počas pojednávania mnoho opráv prijala, a všetky tieto opravy slúžily iba k dobru robotníkov a zostrily povinnosti prácu dávajúcich.

Aj na dnešnom pojednávaní bol zadaný a aj prijatý návrh, aby trest robotníkov bol zo 60 dní snížený na 30 a trest statkárov z 15 pozdvihnutý na 30 dní. Po dokončení pojednávania minister *Daranyi* oznámil snemu, že jakonáhle bude teraz prijatý zákon sankcionovaný, že ho dá v mnoho tisíc výtiskoch vytlačiť a medzi robotníkov rozdať, aby sa presvedčili, že zákon dostatočne bráni práva robotníkov.

Zasadnutie dňa 12-ho januára. Na dneskajšom zasadnutí bol robotnícky návrh aj v treťom čítaní prijatý, načo bolo po ustálení práce najbližších zasadaní, zasadnutie zakončené.

Zasadnutie dňa 14-ho januára. Blížiac sa zavrenie prvej sessie, prvého cyklu snemového, vyslanci držali dnes len krátke zasadnutie. Predostretá bola zpráva finančného odboru o rozpočte. Zatým odpovedal minister obchodu barón *Dániel* na interpelláciu zadanú v záležitosti zamestnávania cudzozemských robotníkov. Minister nahliada, že pre krajinu je dobré a osožné, keď bude

čím menej cudzozemských robotníkov zamestnávajú, a on aj všetky podniky v tomto smysle upravuje; celkom zakázať ale nemožno, aby cudzozemskí robotníci vôbec neboli zamestnávaní. Odpoveď bola v známost' vzatá.

Ministerský predseda barón *Bánffy* odpovedal ešte na interpelláciu v záležitosti legitimovania honvédov z r. 1848-ho, načo bolo zasadnutie zatvorené.

Zasadnutie dňa 17-ho januára. Ministerský predseda barón *Bánffy* predstrel kráľovský rukopis, ktorým sa prvá sessia, prvý cyklus snemu zatvára a druhý cyklus otvára. Na návrh predsedu snem uzavrel, že na zajtrajšom zasadnutí porobia sa poriadky, ktoré sú potrebné, aby snem bol konštituovaný a tak čím skôr mohol započat' riadne pojednávajú.

Snemovňa magnátov vydržovala 15-ho januára zasadnutie, na ktorom prijala návrh o samostatnom dočasnom sriadení colnej a bankovej otázky, taktiež prijatý bol aj návrh zákona o robotníkoch.

Pri pojednávaní tohoto poslednejšieho návrhu gróf *Aurél Desseoffg* žiadal od vlády prísnejšie pokračovanie proti tým, ktorí v rozličných časopisoch alebo spisoch, vyvolávajú socialistické vzbury. Uznáva, že návrh je dobrý, ale pomery sa dajú iba tak úplne sriadit', jak bude druhá administrácia.

Minister *Darányi* tiež vidí, že dobré účinky zákona bude možno iba vtedy cítiť, keď administrácia bude soštatnená. Prislúbil, že vláda v medzách zákonov prísne bude trestat tých, ktorí zapríčiňujú socialistické vzbury.

Barón *Prónay* upozornil vládu, že robotníci sú neoprávnené oddaneni.

Gróf *Ferdinand Zichy* prijíma návrh, lebo opravuje staré neriady. Ťažká si, že stoličné vrchnosti nezamedzujú rozširovanie socialistických spisov, v ktorých býva často urážaná aj osoba kráľa.

Minister *Darányi* zastal právomocnosti.

Barón *Gejza Podmaniczky*, žiada, aby deti nižšie 14 rokov nedostali robotnícke legitimácie.

Minister prislúbil, že sa postará o to, aby deti nižšie 14 rokov dostali robotnícke legitimácie len s privolením rodičov, a aby neboli upotrebované k ťažkým prácam.

S tým bolo pojednávanie jak vo všeobecnosti tak aj podrobne dokončené.

Katolícka autonómia.

Katolícky kongress, ktorý bol zvolený tým cieľom, aby vypracoval štatúta autonómie katolíckej cirkvi, zasedá teraz v Budapesti. Vlastne neradí sa celý kongress, lež len z lona jeho vyslaný užší, 27 členový výbor, ktorý má štatúta vypracovať a potom predstret' kongressu. Prv než sa kongress sišiel, všestranne ozývaly sa pochyby a obavy, či kongress bude mať nejaký prajný výsledok, alebo či sa práca jeho neskončí tak, jako sa skončila práca kongressu z r. 1871., keď totižto vypracované štatúta autonómie ne-

obsiahly potvrdenia. Práve preto, aby sa i terajší kongress neskončil tak bez výsledku, jako roku 1871, ozývaly sa hlasy, žeby kongress mal vedet', jako smýšľa o autonómii vláda a kráľ, lebo jak-náhle kongress vypracuje také štatúta, ktoré vláda, vlastne kráľ nepotvrdí, tak kongress vykonal daromnú prácu.

Kongress z roku 1871. preto sa úplne bez výsledku skončil, lebo členovia jeho nestáli v žiadnom potyku s vládou, nevedeli čoho sa držat', lež len tak voslep pustili sa do práce. Tehdajší minister *Pauler* predstretie návrhu sveril úplne na kongress a sebe si podržal úplne slobodnú vôľu, že štatúta buď prijme, buď zavrhne. Štatúta boly vypracované, vláde predstreté, lenže sa tejto nepáčily a tak ich ani nepredstrela kráľovi. Ani podnes sa nevie, čo sa vlastne zo štatútov vláde nepáčilo, a jaké štatúty by bola bývala prijala.

Aby aj terajší kongress tak nepochodil, minister výučby a náboženstva rozdal medzi členov kongressu spis, memorandum, v ktorom sú obsažené náhľady vlády, jako smýšľa o katolíckej autonómii. Je pravda, že vláda nemá práva kongressu vydat' žiadne nariadenie, ani mu nesmie vopred vyznačit' hranice, že potiaľ smie isť a ďalej nie. A memorandum vlády ani nenie žiadon úradný, lež len súkromný prípis, v ktorom sú obsažené náhľady vlády pohľadom na katolícku autonómiu. A ďalej vláda ani nesdelila preto toto memorandum, aby sa ho členovia kongressu museli pridržat'. Cieľom tohoto memorandumu je len to, aby členovia kongressu poznali, jaké práva je hotová vláda a kráľ autonómii prepustit', v ňom sú tedy vyznačené iba najďalšie hranice. po ktoré kongress môže zajsť v žiadaní práv pre autonómiu. Memorandum toto je tedy iba dobroprajné vysvetlenie stanoviska vlády, ktoré môže kongress buď prijat', buď zavrhnúť.

Memorandum vlády obsahuje v krátkosti nasledujúce.

Predovšetkým hovorí, že prevádzanie *hlavného patronátskeho práva* tak jako dosavád' bude aj naďalej patriť kráľovi a v medziach zákonov vláde, kdežto autonómia bude mať právo iba *spoluúčinkovať*.

Toto spoluúčinkovanie autonómie bude záležat' v nasledujúcom;

1. *Pri vymenovániach bude mať právo radit'*, bude mať tedy takzvané votum consultativum. Stanoviskom vlády v tomto ohľade je, že pri zaplnení od kráľovskej donácie (udeľovania) závislých cirkevných statkov musí mať kráľ aj naďalej ničím nehatené právo rozhodovania, tedy autonómia nebude mať právo vyznačenia troch osôb k vymenovániu. Pri *vymenováni kanonikov* biskupi podržia aj naďalej doteraz zabezpečené

právo. Minister dáva práva kongressu, aby vynášiel spôsob, ktorým by autonómia vplývala na vymenovania tak ale, aby horeudaná zásada nebola naštrbená. Inými slovami dáva právo, že autonómia bude smieť kráľovi v záležitostiach vymenovania predostretia zasielať, bude môcť odporúčať k vymenovaniu, bude môcť radu dávať kráľovi.

2. Autonómia bude môcť spoluúčinkovať pri náboženskom a vyučovacom fonde asíce tým spôsobom, že jej prípadne právo dozoru, a že bude mať právo vplývať na zostavenie rozpočtu.

Vláda ani dosiaľ nespravovala náboženské a vyučovacie fondy bez konfesionálneho dozoru. Na predostretie bývalého kultusministra Treforta kráľ ešte v 80-tych rokoch vymenoval kontrolný, dozorný odbor, ktorý pozostávajúc zo samých katolíkov, zastupoval záujmy cirkve. Tie práva, ktoré mal dosiaľ tento odbor, majú prejsť budúce na autonómiu.

3. Autonómii chce vláda povoliť právo pri dozore dôchodkov v tom páde, jak je niektorá hodnosť nie zaplnená. Dľa tohoto poskytuje sa autonómii vplyv, keď sa niektoré biskupstvo uprázdni na prevzatie statkov, na spravovanie týchže, taktiež na oddanie ich vymenovanému novému hodnostárovi cirkevnému.

4. Autonómia bude mať právo dozerať na katolícky ráz katolíckych vyučovacích ústavov. Kongress z roku 1871. vzal do štatútov, aby tie vyučovacie ústavy, ktoré sú vydržiavané z náboženského fondu, boly úplne odovzdané autonómii. Vláda toto nemôže prijať, lebo v tom páde nedala by sa docieľiť jednota vo vyučovaní, to právo ale prepúšťa autonómii, aby dozerala na katolícky ráz týchto ústavov.

Toto sú body, ktoré vyznačujú kruh činnosti katolíckej autonómie v oči štátnej moci. Popri tomto hlavnou úlohou autonómie je vlastne vnútorné pestovanie cirkevného života v tých záležitostiach, ktoré budú k nemu upravené.

Že jaké práva budú autonómii v tomto ohľade poskytnuté, to určí biskupský sbor v smysle cirkevných zákonov. Pravdepodobne prejdú na autonómiu tie práva biskupov, ktoré majú nad ľudovými školami, taktiež aj to sa dá očakávať, že autonómia bude vplývať na opatrovanie kostolných majetkov a na základiny postavené pod správu cirkve.

Do kruhu práv autonómie patrilo by tedy rovnomerné určenie kňazovho platu a dôchodkov rektora a učiteľa, zovnútorne a vnútorne kostolné potreby, volenie zamestnancov pri kostole a škole.

Toľkoto hovorí ministerský prípis o katolíckej autonómii. Jako z tohoto vidno, katolícka autonómia nebude ani zďaleka na tak široké zá-

klady položená, jako je evanjelická a reformátska autonómia. Príčinou tohoto sú hlavne nasledujúce dve okolnosti. Za prvé hlavné patronátske právo kráľa, ktoré je historicky tak významné a ktoré naštrbiť nemožno a za druhé terajšia ústava katolíckej cirkve, ktorá robí nemožným, aby veriaci volili nástupcov apoštolských.

Ministerský prípis ani slovom nezmienuje sa o miestnych patronátoch. Viac patrónov je nekatolíkov, ktorí vydržiavajú katolícke fary, platia a vymenúvajú katolíckeho farára. Hlavnou úlohou terajšieho katolíckeho kongressu bude aj túto otázku sriaďiť, lebo to len nemožno trpeť, aby nekatolík vymenúval a platil katolíckeho farára. Jako sriaďi kongress túto otázku, nedá sa s istotou predpovedať, pravdepodobné je, že sa patróni buď hotovým kapitálom alebo nemovitostami vykúpia a tak na budúce nebudú povinní vydržiavať katolícke fary.

Clánok tento zakončujeme s tou vrúcou žiadostou, aby kongress vykonal zdarnú a osožnú prácu, ktorá by bola vstave pozdvihnúť náboženské povedomie u katolíkov.

DOPISY.

Zázrivá, dňa 15. januára 1898.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Po skončenom starom roku priali sme si a úfali sme blahý, pokojný nový rok. Sklamali sme sa ale v nádejach; lebo sotva že sme vkročili do nového roku, už pokoj obce našej pomútila jedna smutná udalosť, ktorá sa skoro vraždou skončila.

Jedna žena, ktorej muž v Amerike sa zdržuje, milkovala sa s jedným mladým šuhajom. Jeden gazda to videl a nebanebnú ženu tak zbil, že málo chýbalo, že nezostala mrtvá. Ten istý gazda, tiež nie dobrého chýru chlapina, sedí vo vyšetrujúcom väzení, a čaká výrok súdu.

Keď hľa takýmito udalosťami začína sa nový rok u nás, ký div, keď Pán Boh celú obec citlive karhá!

Roztopašnosť mládeže je prismelá; ozbrojení palicami chodia po ulici a 12. t. m. pripravili takú bitku, že sa prelievala i krv. Koniec krvavej srážky bol ten, že rychtár, ktorý výstupníkov cheel dať chytiť, dostal tiež krvavú ranu na hlavu.

Vrchnosť trestá výstupníkov citlive, to ale na našich, už všetkého šľachetného citu pozbavených ľudí nemá žiadneho vplyvu. Len tieto dni dvaja šuhajci boli posúdení po štyri mesiace do žalára pre bitku, toto ale nenie žiadna výstraha pre ostatných, lebo výstupky sa každodenne udávajú.

V susednej obci trenčianskej stolice v Tarchovej tanejšia intelligencia sriaďila podarenú tanečnú zábavu, na ktorej sa aj mnoho cudzích hostí súčasnilo. Rozumie sa, na takejto dedine sa možno do vôle zabaviť, ináč ako v meste; my hľa ale zabávame sa v divadlách, ako som to vyššie opísal a k tomu v častých exekúciach a

licitáciach. Naši mladíci vedú najlepšie tak fašangovať, že sa napijú a potom pobijú.

Toto hľa novina od nás, ktorá je svedectvom roztopašnosti a zlých mravov.

Ináč by sme sa dobre cítili; ľudia majú dosť zárobkov, ani sú nie vstave zodpovedať, z čiastky preto, lebo je málo sňahu.

S úctou Fr. Zeus Ludomil.

Holič, 16. januára.

Veľactená Redakcia!

Tým cieľom chytám sa pera, aby som privolať na zdar nášmu „Opravdovému Kresťanovi.“ Časopis tento, o ktorom mnohí ešte posavád nevedia, zaslúži, aby čím skorej a čím viac bol rozšírený medzi našim dobrým slovenským ľudom. Časopis tento preto zaslúži všeobecné rozšírenie, lebo okrem mnohých poučných a zábavných článkov, hodiach sa pre každého občana bez rozdielu náboženstva, poučuje nás o tom, že len tu vo vlasti našej drahejšť šťastní a blažení byť môžeme, jestli čo opravdoví kresťania v láske a pokoji nazívať budeme so všetkými spoluobčanmi; keď nebudeme posudzovať iných a samých seba vychvaľovať, tak jako to robí ľudársky časopis „Kresťan.“ Redaktori a vydavatelia tohoto časopisu neprestajú vychvaľujú sa nad iných, tak jako ten nám dobre známy farizeus v evanjeliume Luk. 18. v. 11. a pritom častokrát odsudzujú inoveriacich, jak kňazia ľudári vo svojich článkoch, tak podobne i sami ľudári vo svojich sprostých a žiadneho smyslu nemajúcich dopisoch.

I u nás mnohí počas volieb snemových vyslancov chceli sa pridať ku ľudovej strane, návodom ľudárskych kňazov, ktorí hory-doly sľubovali a sladké motúzky preťahovali, jak katolíkom tak i evanjelikom, len aby i týchto mohli dostať do svojich sietí, kdežto predtým boli najväčší nepriatelia evanjelikov. No ale my sme sa zavčasu odtrhli od ľudovej strany, lebo sme spozorovali, žeby sme boli bývali oklamani.

V minulom čísle „Kresťana“ akýsi silný privrženec ľudovej strany, podľa dopisu z Čachtíc, tým chcel oklamať a ošúdiť ľud, že spomenutý dopis takto ľhársky začína: „Ja som síce luterán, ale môj švagor mi vždy požíva „Kresťana“, ktorého ja veľmi rád čítam, lebo my luteráni nemáme takých noviniek, ktoré dľa chuti ľudu, jednoducho, predsa ale jadrne by vedeli pravdu povedať.“ Dobré si to vedel spomenutý dopisovateľ namysleť, o čom svedčí celý, pre evanjelika ani smyslu nemajúci dopis, lebo pri konci sa tak potknul, že možno vedieť, kto dopis písal, lebo dokončenie dopisu znelo: „Nech vás Boh kresťanov žehná.“ no a za tým uznával by seba za nekresťana, tak jako tí najväčší „bludári“ evanjelikov za nekresťanov považujú. Konečne páter Lepsényi nehanbil sa uverejniť dopis, ktorý avšak nepísal „luterán“. Opravdoví kresťania nesmie na lep sadnúť takýmto ľhárom a pokrytcom, a preto: Pilne sa varujte falšných prorokov ako sú ľudári, ktorí prichádzajú k nám v rúchu ovčom, ale vo vnútri sú vlci hltaví. *Občan.*

Bieda na Dolniakoch.

V minulom čísle v krátkosti sdělili sme chýr, že v torontalskej stolici, ležiacej v úrodnom Banáte vypukol medzi ľuďmi hlad a bieda zastihla chudobných ľudí v takých rozmeroch, že následkom hladu po jednotlivých

obciach zúri hladový tyfus. Novšie zprávy z Dolnej zeme oznamujú, že sa bieda šíri i po iných stolicach žrnelého Banátu a že chudobný ľud vystavený je takej biede, na jakú sa medzi tamojším obyvateľstvom nikto nepamätá.

Zaiste sú to chýry veľmi povážlivé, no ale toho, kto s pozornosťou sprevádzal udalosti lanského leta počas žatvy, neprekvapily. Terajšia bieda chudobného ľudu na Dolnej zemi je prirodzeným následkom lanskoročného strajku poľných robotníkov. Tie sväté slová: Kto nepracuje, nemá, a svätú výpoveď Pavla apoštola: Kto nepracuje, ten nech ani nejie, nemožno podvrátiť a prekrútiť nijakým vysvetľovaním.

Je síce pravda, že lanského roku bola úroda slabá i v Banáte, avšak predsa urodilo sa toľko, že práca človeka keď i nie hojne, ale predsa bola tak odmenená, že i gazda i robotník primerane svojim okolnostiam mohol skromne vyžiť, pokým by nová, a daj Bože, aby lepšia, úroda bola priniesla novú pomoc k výžive. Ved' obzrime sa len po krajine. Lanskoročná neúroda bola všeobecná, jak na Dolniakoch, tak i na Horniakoch urodilo sa málo a keď podrobnejšie rozoberáme počty neúrody, tak pomerne ešte vždy urodilo sa na Dolnej zemi o mnoho viac, než na Horniakoch a u nás hore, ačpráve je tiež ťažko vyžiť, chvala Bohu predsa nepustoší hladový tyfus ako v úrodnom Torontále.

Toto je teda zrejším dôkazom, že príčinou biedy na Dolniakoch je lanskoročný strajk, do ktorého sa úbohí ľudia dali vohnať nesvedomitými ľuďmi, agitátormi socialistickými, ktorí z huckania ľudu žijú, vyberajú od neho grošíky na vydávanie poburujúcich spisov. Úbohí nabastvení robotníci, kosci, nepracovali a teraz celkom prirodzene nemajú čo jesť. Lebo nepodvratnou pravdou je, že keby boli pracovali a primerane k neúrode uspokojili sa prípadne i s menším zárobkom, zaiste by im bolo ostalo voľačo zo zárobku i na zimu. Druhou príčinou biedy na Dolniakoch je ale i to, že dolnozemskí robotníci nie sú zvyklí k sporivosti, ale táto príčina nie je tak vážna ako tá prvá, lebo stalo sa už neraz, že na Dolnú zem prišiel rok neúrodný, ale žeby boli ľudia tam na hladový tyfus umierali, to sa ešte nestalo.

Teraz sa teda ukazujú smutné a odstrašujúce následky lanskoročného strajku poľných robotníkov na Dolnej zemi. Zastavením práce nevyhrali zhoľa nič dobrého. Prišli do roztržiek so statkármi, u ktorých si dosavád zarábali chlieb a krem toho sami vrhli sa do strašnej biedy, ponevác si nezarobili chleba na zimu.

My ale neobviňujeme natoľko ten prostý, nevedomý ľud, ako tých socialistických agitátorov, ktorí robotníkov k strajku povzbudili. Teraz by sa tí hladujúci ľudia mali na tých agitátorov obrátiť, aby im dali jesť, keď že ich v lete odhovorili od práce. Lenže tí agitátori sa teraz o odpomoženie biedy ani najmenej nestarajú, ba ešte — kde to len možno — znova vyberajú krajciare od úbohého ľudu, sľubujú, že teraz i tak už onedlho budú sa majetky, role deliť medzi chudobným ľuďom. A poniektorí im aj uverili a sadli im na lep, dávajú agitátorom svoje posledné krajciare a k nastávajúcim jarným poľným

prácam nechcú so statkármi uzavrieť smluvy, lebo že vraj i tak sa majetky — podelia a potom budú mať vraj dosť roboty okolo svojho vlastného poľa.

Skutočne, je to poľutovania hodný ľud, ktorý sa dá omámiť takýmito nesmyslami a uverí takéto tláchaniny nesvedomitých ľudí. Je síce pravda, že jakokoľvek vytrezveli úbohí robotníci v Torontále, tak vytrezvejú i tí, ktorí uverili, že sa majetky budú deliť. Úbohých, zavedených ľudí vylicieť hlad, od toho otrezvejú a potom uznajú, že agitátori nemajú pravdu. O nemožnosti deľby majetku presvedčia sa na vlastnej škode a to je najdrahšie poučenie, aké štát nemôže dopustiť.

Povinnosťou štátu je v takýchto okolnostiach zakročiť s celou prísnosťou proti nesvedomitým lachtikárom zkaže ruka zkaže noha. Urobiť prietrž ich zkazonosnej práci a ponevác sú tí agitátori zväčša cudzozemci, vyšupovať ich ta, zkadiaľ prišli, nech svojimi „múdrosťami“ oblažujú tú svoju vlasť, kde sa narodili. Sme presvedčení, že vláda zakročí s celou prísnosťou zákona proti buričom, ktorí ľud svojou agitáciou privádzajú k úpadku a vrhajú ho do takej biedy, že umiera hladom, ale toto nedržíme ešte za dostatočné. Tu nastáva povinnosť i našim vzdelanejším spoluobčanom a ľudomilom, asice povinnosť tá, aby poučovali ľud už či s kancľa alebo v privátnom potyku, že sa tie tláchaniny buričov previesť nedajú a že tí agitátori robia to len z vlastného osuhu a zisku, lebo takto bez práce, tlčením hubou plnia si vačky krajiarmi, ktoré vyberajú od ubiedeného ľudu, sľubujú mu pomoc.

My našich rodákov, ktorí chodia na letné práce na Dolnú zem v ich vlastnom záujme napomínáme, aby neposlúchali na reči takých agitátorov, a keď by sa medzi nimi taký agitátor objavil, nech ho chytia za šticu a oddajú najbližšej vrchnosti. Nechceme, aby našich rodákov naučil poznať pravdu — hlad.

BESEDNICA.

Na zahradke.

Starček Zaoral vyšiel zo dverí. Popošiel veľkým krokom po utlačenom hlinenom násype, otvoril traslavou rukou staré dverká zahradky, až zavrzly a vnišiel. S blavou odkrytou, že dobre bolo vidieť ľahko zvlnené strieborné vlasy, stál pri nahrbenej hruške.

„Boh vie... Boh vie...“ zašepal beznádejne, prehrabujúc sa plnými hrstmi v chumáčoch kvetu, „oza či toho leta budeme niečo mať... Stromy kvitnú jako by ich zo smotany vytiahol, ale zdá sa mi, že na prázdno... A predsa som ku každému nasypal svätené škrapiny z vajičiek... áno, z červených vajičiek...“ dodal, pozerajúc na zem, kde ešte červeňaly sa zbytky škrapín medzi kvetom čerstve spadlým. „Ja, ja... čo robiť...“ vydýchol jako by k úteche a zvolna popochádzal za roh stavania.

Slnko, čakajúc už už na západ, oprelo sa mu plnou silou do tváre, tak že starček musel privrieť oči. Súčasne zavial proti nemu ľahký vetriček, pohnul ticho snetkami

stromov v kvet zabalených a zahrabal sa mu do strieborných vlasov, až v nich zajasalo slnko. Starček zastal. Pomaly otváral oči a rýchle spustiac ruku, ktorou si zaclaňal proti slnku, radostne sa usmial. Radosť duše, ktorú mal jako vyzlátenú, rozliala sa mu všetkými vráskami jeho tváre.

Pred zrakom roztvárala sa mu priestranná kotlina, tahajúca sa na západ k lesom. V ľavo videl ožiarený obzor, do očí zasvietila mu časť lesknúceho sa rybníka, v ňom jakoby niekto strieborné čepely prehadzoval, biely dym z kniežacej pily vystupoval rovno do hora a krátko vzdychy pracujúceho stroja zarezávaly sa mu ostre v sluch. Ach, áno... u toho stroja zrovna pracuje ich Francík... Chudák — dobrý chlapec... keďby vedel, že ho poslúcham — že slyším jeho stroj, jak sa vrezáva do dreva a jak narieka... pomyslel si starček a zahľadel sa do dialky.

V pravo uvidel s návršia bielym kvetom obaleného, bokom pod ním jako na dlani rozsypané biele domky a ešte ďalej už v náručí tmavého lesa vykukovala červená strecha domku polesného, niekoľko tmavých striech, dve tri biele chatky jako sviazané bielou stuhou, zaprášené cesty krájané zelenou, modre presvitajúcou stužkou potoka... a to všetko utápalo sa v kvetnatých chumáčoch čerešní, jablôň a slivák...

Ano, to sú Žiare... Tam bol starček na pohrebe, keď im umrela Terezka. Chudiatko tak mladá... a musela...

Zalialy sa oči starečkovi. Kofkokrát už pozrel tým smerom na refaz žiarskych lesov, ale nikdy ešte nezdal sa mu ten kút tak krásnym, jako práve dnes. Celý prúd paprskov západom zoslablých opieral sa mu o tvár a on snád nevedomky sa usmievajúc, díval sa na tie dlhé stíny. Celé Žiare byly nimi už pokryté, i zadná časť ztápala sa v nich, len nažltlá škólná budová kúpala sa ešte v svetle očividne miznúcom. A v lesoch kde jaký žleb, kde jaká kotlina, všetko odlišovalo sa ostre najrôznejšími odstínami tu mlhovitými a namodralými, tu zase bledšíma a jasnejšíma lebo úplne až do červena prechádzajúcima.

Bol to divný rozdiel: tu more stínov, váľajúcich sa tmavozelenými lesy a to more zlata — tie ostre sa javiace žleby a tie jemné zvlnené nitky pretkaných mračien. Starček často sopjal ruky. Obloha nad ním bola všetka modrá, na všetky strany jako konečný baldachýn sa pnula, prikrývajúc velebne krásu prírody. A čím väčšími k západu bľadla jej barva, prechádzajúc v nádych fialiek a ruží, a zrazu — starček zase si prikryl oči... zrazu celý kút srútil sa v požiarovom pohorí mračien a utopil sa v bezodnej tóni rozžeravených kovov...

A všetko to dialo sa tak ticho a bez hlásku, vzduch voňal bielymi kvety a prvá rosa padala do trávy. Ani lístok sa nikde nepohnul, ani vtáčik nezaštebotal, ba i tie unavené stroje kniežacej pily vydýchly už posledný kotúč bielej pary...

„A čo že, — už by bolo sedem hodín...?“ myslel si starček, keď prestala pracovať pila. „Veď predsa...“

Ale hneď zase bol ako primravený. Celý západ obrazil sa mu v modrom slabe zaslzenom oku.

Lebo celý okruh jakejsi zlatej mhy otočil sa kolom klesajúceho slnka. Toto zdalo sa už len neurčitou, nejakým štetcom rozmazanou rudou škvrnou. Bohatý závoj zlatého dážďa rozpráľ sa na všetky strany. Vzdlanejšie mračná potemnily a rudejším svetom zažiarily len ich okraje. A ešte ďalej počala prechádzať obloha vo vodnatý zelenavý nádych.

Starčekovi sa zdalo, že to slnko sa dalo polapíť. Jako hustou, zťažka preniknuteľnou sieťou bolo obtočené a rýchle šmýkalo dolu. Ešte raz zabarvila sa obloha jeho svitom, ešte raz odrazily sa šťavnaté olivové vrcholky lesa od pozlátených nebies — a nejasná škvrna slnka zapadla za vrchy.

Razom zahasly všetky svetlá. Na západe vyšľahlo do výšky ešte niekoľko papršiek, ale celým krajom rozlial sa stín. Súčasne zavial vetrík a rozčechral strieborné vlasy starčekove. Ale už nezaseklo v nich slnko, len vánok neslyšateľne zasevelil v nich dumnú kolembávkú večera.

Starček si oddýchol. V tom vyskočilo prízemným okienkom z komory [biele mača a privinulo sa k jeho nohám. Starček sa len teraz vzpomáтал. Vzal mačiatko, pozdvihol ho až k tvári a zvoľna odnášal ho domov. Svedčilo mu to, tá jeho hlava biela starobou a to mačiatko bielunkej mladosti dobre sa k sebe hodily.

„To bolo krásne, čo...?“ hovoril si, líškajúc sa ku mačiatu a pozeral mu do očí, jakoby z nich vyčítal chcel súhlas. Všetkým už zazvonili na klkanie, starček pokľakol ale kríž nedokončil... lebo vrátka ich dvorka videl otvorené dokorán a pred oči stály zakrvavené nosítka. Oknom chyže volaly zmatené hlasy:

„Ach, Ježiš — Maria...!“ volal divoko Francík, ktorého doniesli ťažko raneného z pily... Vnútri bolo slyšať bolestné zaplakanie starkej.

Starček rozťahal ruky a mača, náhle uvoľnené, zarylo predné pracky hlboko do jeho rozhalených prs. Oči starčekove sa rozšírily, ruky oprely sa o stenu a celé telo pozadku srútilo sa na zem. Do duše vohnaly sa mu znovu úkazy krvou umierajúceho západu. A už chápal, odkiaľ sa tam vzala tá krv, a i náhle umiknutie parnej pily sa mu vyjasnilo. Len nemohol zrovnať na slabnutejšej svojej hlave, jak dopustiť môže najvyšší dobrotivý Boh, aby z chvíľok tak krásnych prebudení bol človek tak strašlivými ranami... *Fr. Sekanina.*

Bál pri dvore. Jeho veličenstvo kráľ v druhej polovici mesiaca februára príde do Budapešti a počas jeho tunajšieho pobytu budú pri dvore slávnosti. Dvorný bál vydržiavať sa bude dňa 19. februára v budínskej kráľovskej palote.

50ročné cisárske jubiléum nášho kráľa. Dňa 2. decembra tohoto roku bude tomu 50 rokov, čo jeho veličenstvo Franc Jozef I. nastúpil na trón rakúsky. Vo viedenskom Burgu už pilne robia prípravy k osláveniu tohto jubilea. Jubilarne slávnosti započnú sa 28. novembra a trvať budú za niekoľko dní. Prítomní budú nemecký cisár Vilhelm, saský kráľ Albert, taliansky dedič trónu Viktor Emanuel a jeho manželka Helena a mnohí nemeckí panovníci. Či ruský cár príde, alebo dá sa len zastúpiť, ešte nevedno.

Ministri čestnými občianmi. Zastupiteľstvo mesta Mármaros-Szigetu v poslednom zasadnutí jednohlasne a s veľkým oduševnením zvolilo ministrov: Darányiho, Erdélya Lukácsa a Wlassicsa za čestných občianov mesta. Skvostne vypracované diplomy oddá zvoleným ministrom veľká deputácia.

Instalácia päťkostolského biskupa Samuela Hettyeyho odbyť sa bude dňa 27. t. m.

Prísne poriadky pre františkánov. Sv. otca Leo XII. v poslednom svojom hreve vydal prísne nariadenia pre františkánov. Dľa tých poriadkov františkáni medzi iným krem spodných šiat a kutne nesmú mať iný odev na sebe, ďalej obuv má pozostávať z tak zvaných sandalov, to jest drevených podošiev pripásaných remencami na holé nohy, potom i starodávne holenie hlavy má byť znova uvedené. Následkom týchto poriadkov, ktoré sa s našim podnebí ťažko srovnávajú, františkáni v Segedíne podali provinciálovi Kerkecovi osvedčenie, v ktorom vypovedali poslušnosť pápežskému breve. Z päťkostolských františkánov zas sedem noviciusov vystúpilo následkom sostrenia reholníckych stanov. Pred niekoľkými dňami zo segedínskeho kláštora už vystúpilo 5 noviciusov a tak poteraz dvanásť vysliekli kutne. Pravdepodobné je, že ani v iných kláštoroch nepôjde to ľahšie so zavedením nového poriadku, lebo na pr. v januári chodíť v sandaloch spojené je s ohrozením zdravia. V Taliansku, kde je podnebie miernejšie než u nás, to ešte ľahko pojde.

Minister Wlassics medzi učiteľmi. Hlavnomestskí učitelia založili si kasino, ktoré tieto dni navštívil minister výučby dr Julius Wlassics. Návšteva spôsobila veľkú radosť medzi učiteľmi a naponáhle sriadili veľkolepú hostinu na počtu obľúbeného ministra. Minister po celý čas hostiny bol veľmi dobrej nálady a po bankette ešte dlho ostal veselo besedujúc medzi učiteľmi.

Posúdený kanonik. V Terento (Taliansko) tamojší súd odsúdil na desať mesačný žalár 70ročného kanonika Orlando pre svätokrádež. Kanonik Orlando pokradol totiž z chrámu rôzne oltárne predmety.

Vyznačený ochranca sedemnást ľudských životov. Jeho veličenstvo kráľ vyznačil strieborným záslužným krížom Ondreja Oláha, mestského sluhu v Sarmáre za to, že sedemnást ľudí vyslobodil z rieky Samoša.

Stav Vilhelma Tótha. V zdravotnom stave chorého predsedu veľmožov nastal uspokojujúci obrat, následkom čoho nemocný predseda už koncom tohoto mesiaca zanechá viedenskú nemocnicu a pôjde na dlhší pobyt do Nitry k svojmu zaťovi fľišpánovi Thurócymu.

Tiež láska. Zdá sa, že odhryznúť nos milenke bude teraz častou pomstou beznádejne milujúcich zaľúbencov. Len minule sme písali, že jeden mladík v Budapešti odhryznuť nos jednomu dievčaťu, ponač ho nechcelo milovať a teraz zase z Miškoveca píšú, že mladý murár Pavel Pócz v zlosti, že jeho milienka Marka Potenková nevedela vyprostredkovať od svojich rodičov prívolenie k sňatku, odhryzol jej nos a potom sa nožom preklal a na mieste vypustil dušu.

Cez 50 hodín hral na klavíri. Skladateľ hudby Andriani v meste Como zo stávky za 50 hodín hral neprastajne na klavíri. Po celý ten čas odpočinul si len za 28 minút. Andriani stávku síce vyhral, ale potom mu ruky a nohy tak napuchly, že ho museli domov odniesť a uložiť do postele.

Kto do teba kameňom, ty do neho chlebom. Tento príkaz písma svätého zločinec Maxim Berbentia pochopil tak ako je napísaný, lebo keď pred ním tieto dni kráľ kúna vyhlásila prísnejší trest pre falšovanie peňazí, vytiahol z vāčku kus ako kameň sochnutého chleba a v zlosti celou silou hodil ho na kráľ. fiškála dra Gejzu Chudovszkého. Na šťastie tvrdý a sochnutý chlieb netrafil kráľ. fiškála, lež oblok, ktorý sa aj rozbil. Strážnici hneď poviazali zločinea a odviekli do ho väzenia, kde mu položili okovy na ruky, aby tak ľahko nemohol hýbať nimi.

Náukobeh na podkúvanie koní. Uhorský minister orby sriadí budúci mesiac v Trenčíne náukobeh na podkúvanie koní. Náukobeh trvať bude tri mesiace. Kováčskym majstrom a pomocníkom, ktorí náukobeh tento navštevovať budú, zaplatia cestové útraty, a krom toho dostanú 1 zl. denne na vyživenie.

Nešťastie v kostole. V Bruseli v jednom tamojšom chráme počas služieb Božích ktosi zakričal „horí!“ V chráme, ktorý bol veriacimi preplnený, na to povstal veľký poplach. Všetko rútilo sa ku východom, pri ktorých mnohých došliapali.

Svedomie. V brašovskej obci Báčfalu minulého roku gazdovi Michalovi Kissovi ktosi ukradol pugilár v ktorom mal 320 zlatých. Kiss oznámil krádež vrchnosti, a keď ani tá zlodēja nevy pátrala, strašne sa zlobil a zlorečil neznámemu zlodějovi. A hľa Kiss tieto dni dostal balík, v ňom jeho pugilár so 100 zl. a jeden bezmenný list, v ktorom mu neznámy zloděj sväto-sväte sľubuje, že o rok mu zas pošle 100 zl. a o 2 roky ostatných 120 zlatých a len o to ho prosí, aby viac tak strašne neklial, lebo to mu rozhorčuje život. Kiss zaradoval sa peniazom a je pravdepodobné, že už viac neprekliňa zlodēja v nádeji, že dostane späť svoje peniaze.

Pozor na zlodějov! V posledných časoch často sa stáva, že cestovateľov vo vlakoch okrádajú. Tak minulú dni na čiare medzi Budapešťou a Debrecínom jednomu rumunskému statkárovi ukradli toľko s 11.400 frankami, drovi Freundovi, advokátovi z Debrecína ukradli zimný kabát a 95 zlatých a jednomu agentovi, ktorý z poverenia jednej brnenskej fabriky cestoval, tiež na tej čiare ukradli 150 zlatých. Cestujúci zloději združujú sa zväčša na nočných rýchlovlakoch a tu prevádzajú svoje remeslo, keď cestovatelia spia. Policia zaviedla vyšetřovanie.

Srážka vlakov. Na železničnej dráhe medzi Miškovcom a Fiľakovom srazily sa dva nákladné vlaky. Traja kuriči zomreli, jeden vodič utrpel ťažké, traja však ľahšie rany. Tri lokomotívy a 22 vozňov sa porúchalo.

Tiež testament. Nedávno zomrel v Paríži istý Fritz Müller, ktorý v svojom testamente poručil: aby ho pochovali pri jeho manželke, aby na jeho hrob zasadili dohán a aby každý týždeň polievali hrob jeho dobrou pálenkou. Svojím priateľom, ktorí jeho poslednú žiadosť vyplnia, poručil 50.000 frankov.

I vo Viedni, ľudia biedni, hovorí naše porekadlo a tak sa to má s každým veľkým mestom, lebo kde je nádhera najväčšia, tam je aj bieda najhoršia. V Londýne sa stalo tieto dni, že jedného lekára zastavil na ulici jeden do handár odetý zobrák, ktorý mal na rukách jedno uzímené a zle oblečené dieťa a tak prosil lekára o almužnu. Lekár zlú tušil a preto šiel k najbližšiemu policajtovi; medzitým však stretol sa zas s druhým zobrákom, ktorý tiež mal na rukách jedno chudé, nezdravé dieťa. Lekár obom zobrákom dal odvieť na políciu, kde vysvitlo, že zobráci sú polícii už veľmi dobre známi tulači, a že deti za dobrý groš „vyárendovali“ od vlastnej matere, aby im napomocné boli pri zobraní. Tak zobrákov ako i nesvedomitú matku odsúdila polícia na 8 mesiacov do väzenia.

Potrestaný volič. Počas voľby kraj, vyslanca v Krupine Markus Karpeles hodil kalamár s atramentom o stôl, na ktorom zápisnicu písali, takto chciac prekaziť prevedenie voľby. Kráľ. súdna stolica v Šahách odsúdila Karpelesa na šesť mesiacov väzenia. Karpeles nebol spokojný s týmto výrokom a apelloval na kráľ. tabulu. Budapešťanská kráľ. tabula tieto dni potvrdila výrok kráľ. súdnej stolice.

Podpora hladujúcim. Minister vnútra Perczel 10.000 zlatých a spolok Červeného kríža 5000 zlatých poslali vrchnosti torontálskej stolice, aby tieto peniaze rozdelila medzi hladujúcich v Torontále.

Bulharská kňažna Maria Lujza, manželka bulharského panovníka porodila tieto dni dievčatko. Panovnícky pár má teraz troje detí, dvoch chlapcov a jedno dievčatko.

Neposlušný kaplán. Ján Csapó, kat. kaplán v Csongráde v šiesty deň po uvedení zákona o manželstvom práve sosošal slúbencov prv, než by tieto boli u civilnej vrchnosti uzavreli manželský sňatok. Csapó konal vedome proti zákonu a pre tento priestupok odsúdil ho súd na zapltenie 50 zlatých pokuty alebo v páde nezapltenia na 5 dní do väzenia. Pán kaplán však pokutu nechcel vyplatiť a kráľ. fiškál vyzval ho, aby si pokutu odsedel. Kaplán sa však ani po viacnásobnom vyzvaní nehlásil a tak po tieto dni prišli k nemu žandári, a upomenuli ho, aby šiel k vrchnosti. No kaplán sa sprotivil a keď ho žandári potom chceli odvieť, dal sa s nimi do bitky. Žandári potom bijúceho kaplána predsa posadili do koča a odviezli. Hľa, tak sa chcel stať pán kaplán „mučedníkom.“

Odsúdení zločinci. Ludvik Gárdoš, mladý inžinier, ešte lanského roku upadol do podozrenia, že otrávil svoju manželku, ktorá bola zomrela na druhý deň po riadnom pôrode a preto ho hneď zatkli. Zomrelú jeho manželku vykopali, sekcurovali a našli v jej útrobach morfiu. Pravota sa pojednávala a Gárdoš, ačprave tajil, žeby bol otrávil svoju manželku, súd berúc do ohľadu hromadu dôkazov, odsúdil Gárdoša na doživotný žalár. Gárdoš apelloval. — Mladý lekár Béla Lenkei, ktorý bol lanského roku ukradol z krajinskej obrazárne dva obrazy, odsúdený je na jeden rok do väzenia. Mladý lekár, ktorý je synom zámožných rodičov zo Šatoralja Ujhelyu, bránil sa tým že ho voľákasi tajemná moc hnala, aby ukradol pekné obrazy.

Najdlhší tunel stavaný bude v Spojených štátoch. Jestli sa nepredvídané prekážky nevyskytnú, bude tunel behom 7 rokov hotový. Dĺžka tunelu obnášať bude 32 kilometrov. Tento tunel pôjde pod vrchom Peakas-Paskin a jeho predhorím. Jeho účelom je nielen kratšie spojenie susedných miest, lež aj preskúmanie vnútra vrchov. Z tohoto posledného cieľu budú vo všetky strany kopané menšie tunely. Prácu na obidvoch stranách hlavného tunelu už započali. Stavanie tunelu dľa predbežného vypočítania stáť bude 22 millionov dollárov.

Prečo človek pri chodení pohybuje rukami? Známo je, že človek pri chodení robí rukami docela pravidelné pohyby. Ramená pohybujú sa súčasne s nohama a to tak, že ľavá ruka s pravou nohou a pravá ruka s ľavou nohou sa hýbe napred a nazad. Pohyby ramien sú dľa rôznosti a rýchlosti kráčania rôzne. Tieto pohyby neni sú len jednoduchým prenesením pohybu tela, ale sú výsledkom zvláštnej činnosti svalov. Profesor Dupré z Parížu teda správno odpovedal na hore položenú otázku, keď dokazoval na sjazde lekárov v Moskve, že tieto pohyby rúk pri chodení treba odvodzovať z toho prirodzeného stavu, keď ešte človek chodil štvornožky. Ramená hraly u človeka opravdu práve ten zástoj jaký u štvornožných zvierat predné nohy. Po čase civilisovaním sa človeka predné nohy, teraz ramená, ztratily svoje prirodzené povolanie prestanúc týkať sa zeme, za to však ale podržaly svalovitý pohyb pri chodení; pohybovanie rúk je veľmi dôležité ohľadom rovnováhy ľudského tela pri chodení.

Veľké nešťastie v baňach. V jednej šachte taborzských kamenouhelných baní vypukol požiar práve vtedy, keď tam pracovalo 50 baníkov. Ochrancom, ktorí pre veľkú pálivosť len na druhý deň mohli vstúpiť do bane, podarilo sa len 30 haviarov vytriahnuť na povrch zeme. Z týchto len desiatí ostali na živote, ostatní následkom utrpených popálenín zomreli. Ti 20 robotníci, ktorí ešte v šachte ostali, pokladajú za ztratených, lebo není možno k nim pristúpiť pre veľký oheň.

Veselí mládenecí. Na ostrove Formosa panuje tá stará obyčaj, že mládenec po vyplnení 16. roku života prestahuje sa z otcovského domu do takzvaného domu mládenecov, ktorý ani v jednej osade chybovať nesmie. V tomto dome žije mládenec so svojimi súdruhmi veselo a pohodlne, až pokým sa k ženbe neodhodlá. Jestli sa niektorá deva mládenecovi zaľúbi, a aj mládenec priazeň devy si získa, potom nasleduje takzvané nahováranie, lenže toto sa nedeje tak ako u nás. Zaľúbený mládenec donesie nádobu plnú vodou a niekoľko kusov dreva pred chalupu, kde rodičia devy bývajú, a jestli títo vodu a drevo do chalupy vezmú, nuž to je znak, že proti sňatku nič nemajú; v opačnom páde dajú mládenecovi na vedomie, že pre devu iného mladoženicha si prajú. Mládenec sa snaží cennými darmi získať priazeň rodičov, a jestli sa mu to predsa nepodarí, a o láske devy je presvedčený, jednoducho odvedie milenkú, a nikto ho nesmie v tomto hatiť.

Defraudanti v Spojených štátoch. Dľa chikagskej „Tribuny“ sa v Spojených štátoch v roku 1897. zo súkromných, bankových a spoločenských peňazí značne menej defraudovalo, ako v minulých rokoch. Defraudácie v roku 1896. obnášaly totižto „len“ 9,465,021 dollarov, v 1894. 25,234,112 doll. a v 1893. 19,929,692 dollarov. Najväčšie summy boli zpreneverené v novembri minulého roku: 1,839,672; ale v júli obnášaly defraudácie súhrnom len 290,794 dollarov. Vôbec, tak sa zdá, v lete sa menej zpreneveruje, ako v zime, lebo na zimný polrok padá priemerne šesť mill. dollarov, na letný ale len 3,500,000 dollarov. Medzi tými štátmi, v ktorých najviac defraudujú, stojí v prvom rade štát New-York s 2,238,186 dollarami, potom nasledujú New-Hampshire s 1,052,500 dollarami a Peansylvánia s 1,044,626 dollarami. Posledné miesto zaujíma Delaware; tu zpreneverili minulého roku súhrnom len 1400 dollarov.

Šťastnú operáciu vykonal v Brooklyne pomocou Röntgenovských lúčov. Jeden malý chlapec prežrel pri bračke kusok železa, ktorý sa mu v hrdle zastavil. Lekári železko nemohli oddiaľiť a chlapec až temer hla-

dom umieral, keď ho niesli do špitála. Tu začali operáciu a pomocou Röntgenovských lúčov sa prezvedeli, na ktorom mieste trčí železko. Po tomto chlapca uspali a operáciu nasledovne vykonal: Pri hrdle držali fluoroskop, pred prsami Röntgenovskú lampu. Pomocný lekár, stojáci za chrbtom chlapca, videl železko, operujúci lekár vhlbil do hrdla klieštiky, medzi čím pomocný lekár dirigoval, kde má kliešte namiť. Operácia sa týmto spôsobom podarila. Chlapca odvedli na druhý deň domov, kde dlhší čas tuho spal. Po ôsmich dňoch bol už v stave hrubšie pokrmu požívať. Táto operácia — v svojom druhu jediná — vzbudila v lekárskech kruhoch veľkú sensáciu.

Nepriateľ bozkov. Čas po čase, keď už unuje lekárska veda kázat proti fajčeniu, pijatike atď., príde rad aj na bozky, ktoré sú tiež v sozname zakázaných pôžitkov. Samo sebou sa rozumie, že len zo zdravotných ohľadov. Toto teraz pretriasal v Milane jeden profesor-mudrlant dr. Valvassori zvaný. V prednáške svojej vypočítal všetky tie chytľavé choroby, ktoré prenášajú sa bozkávaním s gamby na gambu, počnúc od influenci až po jazykového raka a že zárodok všetkých nemocí skrýva sa v bozku, o ktorom sme aj dosiaľ vedeli, že je nebezpečným ale nie zo zdravotných ohľadov. Či na pomínanie pána Valvassoriho odstraší od bozkávania sa, to — myslíme — ani sám pán múdry profesor neverí. Prijde aj na um niekomu — keď vidí na ústach niektokej peknej ženštiny, — rak, difteritis, suchoty a Pán Boh vie ako sa tie všetky nemoce menujú! A keď by mu to aj všetko na um sišlo, tým sladším bude bozk — však je zakázaný! Víťazstvo lekárskej vedy by to bolo, keďby mohla zamedziť, aby sa ľudia milovali, aby slnko svietilo a svojimi lúčami bozkávalo rosu skvejúcu sa na kvetinkách širej zeme! Marná námaha!

K OBVESELENIU.

Advokát a lekár.

Čo je rozdiel medzi advokátom a lekárom? Advokát posielal svojho klienta od jedného súdu ku druhému, a lekár pošle svojho pacienta hneď na druhý svet k poslednému súdu.

*

Naučenie.

Professor (k žiakom na konci roku): „Drahí priatelia! Až vyjdete odtiaľto, neodďavajte sa nikdy pitiu. Toto zatemňuje rozum ľudí a robí z nich blupákov! Pamätajte na mňa!“

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 21. januára.

O b i l i e	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4100-	4150-
pešťianska	77-81	12.90	13.00	Uhorská zlatá renta 4%	121.25	122.75	Pešť. uh. kupec. b.	1430-	1445-
stolnobebradská	77-81	12.80	13.00	Uhorská korunová renta 4%	99.60	100.10	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8370-	8420-
Raž (hlto)	70-72	8.60	8.65	Uhorské regalové úpisý 4 1/2%	101.00	101.75	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	603-	605.00
Jačmeň na krm.	60-62	6.20	6.50	Uhorské premiové úpisý	155.00	156.00	Záložné listy.		
na pátku	62-64	6.70	7.40	Uhorská tisková segedínska po- žička 4%	140.50	141.50	Uhorského pozem. úverového ústavu 4%	99.00	100.00
na varku	64-66	8.00	9.50	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	120.50	121.50	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.00	101.00
Ovos	38-41	6.30	6.60	vyvážkové úpisý 4%	101.00	102.00	Uh. úver. ústavu s prímou 4%	120.00	121.00
Kukurica	—	—	—	Spoločná požička v be ² . penia- zoch 4%	102.00	102.50	Peniaze.		
Proso	73	5.20	5.30	Žreby.			Cisársky dukát	5.70	5.75
Repica	—	4.80	5.10	Spolku „Jó sziv“	3.50	3.80	Dvadsať-frankovník	9.52	9.55
Dateľinové semk. luc.	—	13.00	13.50	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.85	59.05
červené	—	48.00	52.00	Rakúskeho	20.50	21.00	Striebro	—	—
Svínska masť pešťianska	—	52.00	53.50	Bazilika	6.30	6.80			
vidiecka	—	53.00	54.50						

Knižtlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.